

**ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՆՈՐԱՄՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԱԶԳԱՅԻՆ ԻՆՈՎԱՑԻՈՆ
ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳՈՒՄ**

Հիմնաբառեր – Սոցիալական ինովացիա, ինստիտուտներ, ինովացիոն համակարգ, ինովացիոն մշակույթ, համակարգային փոփոխություն:

Ազգային ինովացիոն համակարգի ստեղծման մասին տնտեսագետները բազմիցս են խոսել: Այդ խնդրի լուծումը, անշուշտ, երկարաժամկետ է, պահանջում է տևական, հետևողական ջանքեր, մեծածավալ ռեսուրսներ, մրցունակ ու որակյալ ինստիտուտներ և շատ ու շատ այլ բաներ, որոնք արդեն ազգային մտածելակերպի, արժեքային համակարգի, գաղափարախոսության և հոգեբանության տիրույթներում են: Հատկապես վերջին բաղադրիչները անհրաժեշտ է պատշաճ և մանրակրկիտ ուսումնասիրության ենթարկել, քանզի դրանք կարող են հանդիսանալ ինովացիոն գործընթացի խոչընդոտներ կամ, ընդհակառակը, արագացուցիչներ:

ՀՀ ինստիտուցիոնալ միջավայրի բարելավմանը զուգընթաց առաջնային խնդիրներից է նաև հայ հասարակության՝ ինովացիոն մտածելակերպի հիմնայունը դնելը, այն է, թե նորին միտված վարքագիծ ձևավորելը: Սա սերտորեն կապված է արժեհամակարգի մուտացիոն փոփոխման գործընթացի հետ, սակայն ժամանակի շատ կարճատև հատվածում, քանզի փոփոխությունները այսօր ունեն առաջանցիկ բնույթ, և ուշացողները անհուսալիորեն ետ են մնում են:

Վերջին տարիների ընթացքում գլոբալ հարթակներում շատ նախաձեռնություններ և միջոցառումներ են իրականացվել սոցիալական և շրջակա միջավայրի խնդիրներին օգտապաշտ և խմբային լուծումներ տալու համար: Ընդ որում այժմ խնդիրներն ու ձգնաժամերն ավելի հաճախակի և խորն են դարձել և հասցեագրված ոչ ամբողջությամբ շուկային կամ պետությանը:

Վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ ՀՀ տնտեսությունը մենք գտնվում է տնտեսական նորացման և ինստիտուցիոնալ փոփոխությունների անընդհատ և անկանոն շրջափուլի մեջ, ուստի արդյունավետության բարձրացման և տնտեսական համակարգի կենսագործունեության բարելավման ավելի ժամանակակից մեթոդներ են անհրաժեշտ: Այս համատեքստում, սոցիալական նորամուծությունները, որոնք զարգանում են ամբողջ աշխարհում, արձա-

զանքել են մտածողության փոփոխություններին և տալիս են ավելի արդյունավետ եւ համապատասխան լուծումներ:

Ակնհայտ է, որ սոցիալական նորարարությունը անդրադառնում է ոչ միայն սոցիալական կարիքներին, այլ այնպիսի հասարակական մարտահրավերների, ինչպիսիք են կլիմայի փոփոխությունը, ծերացման կամ աղքատության հիմնախնդիրները: Այն նաև մի մեխանիզմ է, որը հնարավորություն է տալիս հասնելու համակարգային փոփոխությունների: Սոցիալական նորամուծությունը կարելի է դիտարկել որպես պայքարի միջոց, որը սակայն ոչ թե կմեղմի համակարգի ախտանիշները, այլ կհասկանա սոցիալական խնդիրների հիմքում ընկած պատճառները ու կվերացնի դրանք կամ տրանսֆորմացիայի կենթարկի այն:

Վերջերս շահերի, ինստիտուտների և գաղափարների դինամիկ համադրությունը ավելի է խթանել սոցիալական նորարարությունների արդեն իսկ ներգրավվածությունը ավելի լայն քաղաքական, տեխնոլոգիական եւ տնտեսական փոփոխությունների մեջ, ինչն էլ ազդել և կշարունակի ազդել սոցիալական նորարարության զարգացման վրա ընթացիկ տասնամյակում:

Արդեն մի քանի տարի է, քաղաքականության աջակցության սոցիալական նորարարությունը դարձել է օրակարգային հարց: Եվրոպական հանձնաժողովի կարծիքով մինչ 2020թ. Եվրոպայի ռազմավարություն եւ դրա իրականացման ընթացքում գերական խնդիր է սոցիալական նորարարության մշակույթը տարածելը և պաշտպանությունը¹:

Ինչպես ներակայացվում է առաջին BEPA սոցիալական նորարարության զեկույցին, հանրային մարմինների, քաղաքացիական հասարակական կազմակերպությունների, մասնավոր կորպորացիաների և անհատների աճող սոցիալական նորարարության հանդեպ եկել է և շարունակական է լինելու կապված սոցիալական ռիսկերի հետ և դրանց նոր եւ ավելի արդյունավետ մոտեցումների ու լուծման տարբերակների փնտրման հետ:

Չզալի փոփոխություն է նկատվում քաղաքականության ֆոնին. ավելի մեծ քաղաքական ուշադրությունն է դարձվում սոցիալական և տնտեսական ոլորտների միջև փոխհարաբերություններին և դրանց վերաձևակերպմանը²:

¹ http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/activities/conferences_workshops/socinnov_jan-2009_en.htm

² Social innovations, Institutional Change and Economic Performance, edited by T. J. Hamalainen and R. Heiskala, © Sitra, 2007

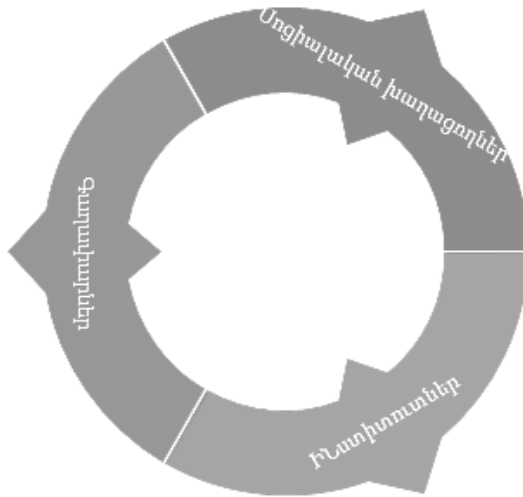
Այս տասնամյակի սկզբից արդեն երեք հիմնական փոփոխականներ են առաջ եկել որորնք ձևավորում են սոցիալական իննովացիոայի համակարգը՝

Սոցիալական խաղացողները՝ նրանք հաղթահարել են արդեն իրենց առաջին բացասական փորձառությունը՝ տեսնել սոցիալական նորարարությունը որպես միայն բարեկեցության մասնակի խթանիչ, և վերագրելով այն պետության պատասխանատվությանը: Նրանք այժմ դարձել են Սոցիալական նորարարությունների ակտիվ մասնակիցներ՝ տեղական, ազգային տարածաշրջանային մակարդակով: Ըստ եվրոպական հեղինակավոր հետազոտությունների այս կոնտեքստում անդամ պետությունների ներկայացուցիչները, ազգային և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, սոցիալական ձեռնարկատերերը և սոցիալական տնտեսության կազմակերպությունները, բանկային և ֆինանսական հատվածը, ակադեմիական եւ համալսարանական համակարգը մասնակցում է Սոցիալական նորարարություն շարժմանը: Նույնիսկ ավանդական տնտեսական խաղացողները արմատապես փոխեցին իրենց տեսլականը, ինչպես նաեւ այն միտքը, որ սոցիալական նորարարությունը այսօր դիտվում է որպես բարդ խնդիրներին լուծումներ բերող համակարգ: Ֆինանսական աշխարհը նաև մեծ հետաքրքրություն է դրսևորում այդ համակարգին՝ դիտարկելով այն որպես իննովացիոն պոտենցիալի կրող:

Ինստիտուտեր: Դրանք անընդհատ փոփոխվում են: հանրային հատվածքը՝ մասնավորապես սոցիալական առողջապահության և կրթական ոլորտներում, պարտավոր այնպես անել, որ ոլորտներում նորարար ազդակներ և գործիքակազմ լինի՝ խթանելով նոր ֆինանսավորման ձևեր, գործընկերության ու դաշինքների ստեղծում որպեսզի բարելավվի իրենց ծառայություններ օգտագործողների ներգրավել շահագրգիռ կողմերին:

Գաղափարներ: Գործողությունների եռանկյունու վերջին, սակայն ոչ պակաս կարևոր անկյունը գաղափարներն են /Ideas/, ինչպես նաև դրանց մշակումն ու տարածումը: Սոցիալական նորարարությունից ծնունդ առած հետազոտական ծրագրերի, գիտափորձերի, քննարկումների, փաստաթղթերի, գրքերի, իրադարձությունների քանակը վերջին տասնամյակքում շատ տպավորիչ են:

Վերը նշված երեք դիմամիկ փոփոխականների միահյուսումից էլ հենց ձևավորվում է սոցիալական իննովացիան՝

Նկար 2. Սոցիալական հինովացիա

Ցանկացած ճշմարտություն անցնում է երեք փուլ. Սկզբում այն ծաղրում են, հետո ընդդիմանում են իսկ վերջում ընդունում որպես ակնհայտ ճշմարտություն:
Արթուր Շոպենհաուեր

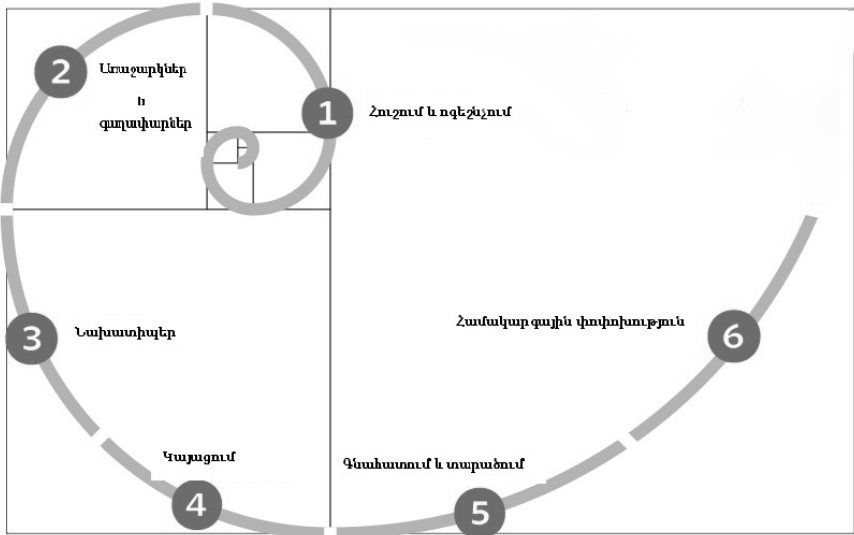
Որոնք են սոցիալական նորարարության խթանիչները՝ Միջսեկտորային սերտաձման հիմքում ընկած երեք հիմնական մեխանիզմներ, որոնք ուղղորդում են դեպի ժամանակակից սոցիալական նորարարության:

1. Գաղափարների ու արժեքների փոխանակում
2. Դերերի և հարաբերությունների տեղաշարժեր
3. մասնավոր կապիտալի, հասարակական և բարեգործական աջակցության ինտեգրացիա

Մենք առանձնացնում ենք սոցիալական հինովացիայի վեց փուլեր, որոնք տեղի են գաղափարների գործարկումից մինչև ազդեցություն. Այս փուլերը միշտ չէ, որ հաջորդական (որոշ նորամուծություններ կարող են ցատկելսանդղակով) են և կա հետադարձ կապ նրանց միջև. Նրանք կարող են նաեւ մտածել, քանի որ overlapping տարածքների, ինչպես նաեւ տարբեր մշակույթների եւ

հմտությունների. Նրանք ապահովում են անհրաժեշտ և օգտակար շրջանակ նորարարների ու նորարարություններ ներդրողների համար: Բացի այդ այն ստեղծում է տարածք /Framework/, որտեղ կարծես իննովացիոն գործունեությունը անխուսափելի է թվում³:

1. Հուշում և ոգեշնչում
2. Առաջարկներ և գաղափարներ
3. Նախատիպեր
4. Կայացում
5. Չնահատում և տարածում
6. Համակարգային փոփոխություն

Նկար 1. Սոցիալական իննովացիայի փուլերը

³ <http://www.socialinnovationexchange.org/innovator-resources/process-social-innovation>

АННОТАЦИЯ

Татев Хачатрян, аспирант, АГЭУ

СОЦИАЛЬНЫЕ ИННОВАЦИИ В ФУНКЦИОНИРОВАНИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ИННОВАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ

Ключевые слова - социальная инновация, институты, инновационная система, инновационная культура, системные изменения.

Экономического возрождения и институциональные изменения не могут быть проведены без социальных инноваций. Социальные инновации не только отвечают на насущные социальные потребности и решение проблем общества, но также являются механизмом для достижения системных изменений. Механизмы социальных инноваций - это последовательность взаимодействий и событий-изменений, как общества так и его институтов. Социальные инновации дают новые способы удовлетворения социальных потребностей и предоставляют инструменты для социальной политики и инвестиций для всей экономической системы. Область социальных инноваций является активным и креативным для исследования.

ANNOTATION

Tatev Khachaturyan, aspirant, ASUE

SOCIAL INNOVATION IN THE FUNCTIONING OF THE NATIONAL INNOVATION SYSTEM

Keywords - Social Innovation, Institutions, innovation system, innovative culture, systemic change.

Economic renewal and institutional change can't be carried out without social innovation. Social innovation is not only about responding to pressing social needs and addressing the societal challenges, but is also a mechanism for achieving systemic change. The mechanisms of social innovation—the underlying sequence of interactions and events—change as a society and its institutions evolve. Social innovations find new ways of meeting social needs and create tools for social policy and investment for the whole economic system. Social innovation is growing into a vibrant and creative field.